

Barnmisshandelsskongress i Amsterdam

Svante Blomstrand

Den tredje internationella kongressen om barnmisshandel ägde våren 1981 rum i Amsterdam. Kongressen som vände sig till olika kategorier av vårdarbetare – socialarbetare, jurister, läkare och psykologer – refereras i nedanstående artikel av Svante Blomstrand, barnmedicinare vid de fristående poliklinikerna i Göteborg.

Detta var den tredje kongressen anordnad av International Society for the Prevention of Child Abuse and Neglect, de tidigare hållna i Genève 1976 och London 1978. Som huvudämnen hade man valt de känslomässiga konsekvenserna för det misshandlade barnet, behandlingen av barnet inom den misshandlande familjen, "sexual abuse" och erfarenhet från u-länderna. Genom bl a ekonomiska bidrag från holländska staten hade man fått representation vid kongressen från Afrika, Sydamerika och Sydostasien, och ett drygt trettiotal vetenskapliga bidrag från dessa länder.

Familjebehandling

Första förmiddagsprogrammet handlade om behandlingen av familjen i misshandelsärenden, med tonvikten lagd på behandlingen av barnet. Judith Trowell, Tavistock Clinic London, påpekade att föräldrarna i dessa familjer själva hade så stora känslomässiga problem och fungerade mycket ego-centriskt, så att de hade en tendens att suga åt sig alla insatser som riktades till familjen, och ofta tog det något års arbete innan de var mogna att se barnens behov före sina egna. Hon tryckte också

hårt på att alla barn i familjen undersöktes och fick sitt behandlingsbehov kartlagt. Även tysta och "snälla" syskon behöver hjälpinsatser anpassade till ålder och utvecklingsnivå i denna situation. Ruth S Kempe från Denver fortsatte och talade om nödvändigheten av att tidigt bedriva en familjediagnostik. Erfarenheterna är nu på de flesta större behandlingsenheter så stora att man vet vilka familjesituationer som åtgärder hjälper på, och vilka situationer som brukar bli behandlingsmässiga misslyckanden om målsättningen är att hålla ihop familjen. För barnens skull måste man i sådana fall agera utifrån sin erfarenhet och satsa på permanent fosterhemsplacering som behandling för barnet hellre än att hoppas att det skall gå bättre denna gång.

Kulturella faktorer

Andra dagens förmiddag inleddes av Leon Eisenberg, socialmedicinare från Harvard, som talade om kulturella faktorer när det gällde "emotional abuse". Han inledde med att berätta vad vi historiskt och socialantropologiskt vet om infanticid (barnamord), som har förekommit i kulturer som för övrigt varit mycket barnvänliga. Detta extrema exempel visar att våld mot barn är svårt att bedöma utanför sin kulturella omgivning. Det våld som utnyttjas i uppfostrande syfte skiljer sig mycket mellan olika länder och mellan olika grupper inom ett land. Det finns ett stort behov av definitioner av barnmisshandel, som kan komma runt detta pro-

::

Även tysta och "snälla" syskon behöver hjälpinsatser anpassade till ålder och utvecklingsnivå.

::

.....
*Barnamord har förekommit i kulturer som för
övrigt varit mycket barnvänliga.*
.....

blem, och som bedömare med olika kulturell bakgrund kan enas kring. Han föreslog att konsekvensen av handlingen skulle kunna vara en sådan gemensam grund. En handling eller ett beteende, om vilket man vet att det har förutsägbara negativa följder för barnets liv, hälsa eller utveckling, skulle gälla som "child abuse". Som exempel anförde han de skador som vi nu vet inträffar i blodkärlen mellan hjärnan och skallbenet om man häftigt skakar späda barn, och som enligt denna definition skulle göra detta till "child abuse" i alla kulturer pga risken för hjärnblödningar, trots att många tidigare betraktat detta som ett återhållsamt sätt att låta aggressioner gå ut över barnen. Han påpekade också att i kulturer där omhändertagandet av barnen är en uppgift för många personer utöver föräldrarna; släktingar, grannar etc involveras, där kommer konsekvenserna för barnen av att de biologiska föräldrarna är mindre lämpliga att bli mindre än i kulturer där detta uteslutande är en uppgift för de biologiska föräldrarna, så som det tenderar att bli alltmer i västerlandet. Barnens erfarenhet av vuxen-barn förhållandet tenderar ju också att gå igen när de själva blir föräldrar och bara har dessa dåliga föräldramodeller att utgå ifrån.

Barnarbete

På eftermiddagen denna dag talade Francois Breton, från ILO, om barnarbete och missbruk av detta i ett internationellt perspektiv. Flera andra av bidragen från u-länder handlade också om denna faktor i deras barns liv. Han framhöll att detta är ett stort problem. En inventering över hela världen som gjorts 1976 hade visat att det då fanns 56×10^6 barn i arbete officiellt, och uppskattningsvis skall då denna siffra multipliceras med 2 eller 3 för att få det verkliga antalet. Praktiskt taget alla länder har lagstiftning som reglerar barnarbete, men de tenderar att vara skrivna så att de huvudsakligen berör större företag och företag av typ verkstadsindustri, som i

själva verket är undantag när det gäller barnarbete. Barnen sysselsätts inom jordbruk, boskapskötsel och små företag, ofta i familjens ägo. Hit når ingen lagstiftning som reglerar arbetsförhållanden, arbetstider eller dyl. Den allt överskuggande bakomliggande faktorn är fattigdom. Familjen är fattig och behöver allas insats för sin försörjning. Landet är för fattigt för att som samhälle ha råd att avstå från hela den produktiva insats som barnen står för, och ännu mindre ersätta den med skolgång, som är en kostnad på kort sikt.

Sexuellt missbruk

Den tredje förmiddagen talade Anna och Henry Giarretto, som leder ett Child Sexual Abuse Treatment Program i Santa Clara County, Californien, om sin verksamhet. Detta behandlingsteam tillhör dem som arbetat längst med problemet i USA, och de har på de sista tio åren behandlat ungefär 3000 barn utsatta för "sexual abuse" och i och med det har det totala antalet personer överstigit 10000. "Sexuel abuse", ofta liktydigt med incest, faller under åtal, och man har under årens lopp utvecklat ett väl fungerande samarbete med polis, åklagare och domstolar inom regionen, med en befolkning på 600000 invånare. Gärningsmannen, för det är nästan alltid en sådan, rannsakas och döms, men praxis är att han slipper frihetsstraff om han accepterar behandling som erbjuds. Rättsväsendet följer sedan upp att denna fullföljs och står också för kostnaderna. Mannen behandlas inledningsvis skild från resten av familjen, och det är först om det primära behandlingsmålet att återskapa en familjeenhet av dotter-mor relationen lyckas som fadern återintroduceras för att försöka nå målet att hela familjen skall kunna fortsätta att leva ihop. Individual- och gruppterapi används för alla familjemedlemmar i olika kombinationer alltefter behov. Man använder också flitigt kontakter med tidigare behandlade vuxna och barn, och har särskilda föräldra- och

.....
*Gärningsmannen slipper frihetsstraff om han
accepterar behandling som erbjuds.*
.....

barnorganisationer för detta. I de familjer där behandlingen möjliggjort en återförening angavs en rapporterad recidivfrekvens av 1%, vilket är mycket bra jämfört med andra behandlingsprogram. I min diskussionsgrupp framhöll amerikanerna att detta sannolikt beror på att Giarettos med sin stora erfarenhet nu rel tidigt under kontakterna med familjer kan selektera ut vilka behandlingsprogrammet har möjlighet att uträtta något för, och att andra får mindre extensiv behandling och inte medräknas i statistiken.

"Sexual abuse" är ett fenomen som finns inom alla samhällsskikt. Medan ren fysisk misshandel i vart fall är rapporterad övervägande från fattiga och underprivilegierade grupper, så är remisserna rörande "sexual abuse" rekryterade från medel- och överklass huvudsakligen. I diskussionsgruppen framkom mycket tydligt hur viktigt det var för alla amerikaner att "child abuse" var ett fenomen utan klass- eller socialgruppsstillhörighet, och de hade långa rader av förklaringar till varför det fanns en snedfördelning i rapporteringen av den fysiska misshandeln.¹

På väg mot en utopi

Är sexual child abuse specifikt för USA? Sannolikt inte. C Henry Kempe sade i sitt inledningsanförande till kongressen i London 1978², att synen på "child abuse" i alla länder, där han haft tillfälle att följa utvecklingen, följt ett schema. Stadium 1 innebar ett förnekande av att detta finns i kulturen utom hos en liten grupp extrema föräldrar, där förklaringar som psykos och svårt missbruk var applicerbar. Från stadium 2, där man börjar känna igen "the battered child syndrome", har utvecklingen sedan gått till stadium 3, där failure to thrive uppmärksammas som ett annat uttryck för detta fenomen, och till stadium 4 när man är beredd att diagnosticera och behandla även "emotional abuse and negelet". Som stadium 5 angav han att man hade utbyggd diagnostik och behandling av "sexual abuse", och som stadium 6 det utopiska tillstånd där hela problemkomplexet var löst.

Vid Londonkongressen presenterades tio publicerade föredrag i detta ämne. Alla, utom ett om rättslig praxis i England, kom från USA. Nu presen-

terades 38 bidrag kring detta problem, 32 från USA, 4 från United Kingdom och 1 vardera från Australien och Canada. (Två ytterligare handlade om det närliggande problemet med homosexuell barnprostitution på turistorter i Sri Lanka). Detta innebär att det i dessa länder finns grupper som sysslar med problemet behandlingsmässigt, och att de har gjort det tillräckligt länge för att ha erfarenheter att dela med sig av. Problemet "sexual abuse" finns säkert i Europa inklusive Skandinavien, men det är något vi ännu är blinda för.

I diskussionsgrupperna framkom att medvetenheten om problemet har kommit successivt. Precis som när det gällde den fysiska misshandeln var de första fallen grova; flickor med objektiva skador efter sexuellt övervåld, och där detta inträffat inom familjens ram. Handläggandet av dessa fall gav kunskaper och erfarenheter samtidigt som det skärpte misstänksamheten. När så behandlingsmöjligheterna började komma fram och bli kända har antalet fall ökat. Familjer med detta problem söker när hjälp finns att få, inte när resultatet blir att dottern omhändertas och fadern åker i fängelse.

Är då Kempes stadium 5 det sista steget på vägen till utopin. Idag hade han nog själv lagt in ett mellansteg där samhället kritiskt börjar granska sina egna insatser för att hjälpa dessa barn, och ta hand om barn kollektivt över huvud taget. Fyller insatserna på sjukhus, barnhem, i fosterhem etc måttet om man jämför med en ideal måttstock, och hur skall tillkortakommanden kännas igen och åtgärdas. Dessa problem börjar nu bli uppmärksammade. Föredragstitlar som "The violence of the professional in the field of child abuse" talar om detta. Denna frågeställning kommer också att bli huvudtema för nästa kongress, som ordnas i Paris september 1982.

REFERENSER

1. Pelton, L H: The myth of classlessness. Amer J Orthopsychiat. 48: 608-617, 1978
2. Kempe, C H: Recent developments in the field of child abuse. Child Abuse and Neglect 3: ix-xv, 1979